

TOSLO-2003-21297

- INSTANS:** Oslo tingrett - dom og kjennelse
- DATO:** 2004-05-14
- PUBLISERT:** TOSLO-2003-21297
- STIKKORD:** Markedsføringsloven §9a.
- SAMMENDRAG:** Hovedsaken gjaldt gyldigheten av et vedtak i Markedsrådet hvor tilbakeholdelsesrett av motorkjøretøy ved inntauing etter feilparkering ble funnet å være et urimelig avtalevilkår i strid med markedsføringsloven §9a. Retten fant at tilbakeholdsretten ikke var et avtalevilkår, noe som er en forutsetning for anvendelse av markedsføringsloven §9a. Markedsrådet hadde ikke kompetanse til å fatte vedtak, og det ble derfor funnet å være ugyldig. Retten avsa kjennelse om midlertidig forføyning mot iverksettelse av de delene av Markedsrådets vedtak som omhandlet forbud mot tilbakeholdsrett som avtalevilkår og tvangsgebyr ved overtredelse av forbudet.
- SAKSGANG:** Markedsrådet MR-2003-12 - Oslo tingrett TOSLO-2003-21297 TVI-OTIR/08. Anket til Borgarting lagmannsrett LB-2004-32400 .
- PARTER:** Østlandske Autoberging ANS (Advokat Kjell Weiss-Andersen jr.) mot Staten v/ Barne- og familiedepartementet (Regjeringsadvokaten V/ Advokat Ole Wetlesen Borge).
- FORFATTER:** Dommerfullmektig Siv Elisabeth Hveberg.
-

Hovedsaken gjelder gyldigheten av Markedsrådets vedtak i sak nr. 12/03 (MR-2003-12) hvor saksøkers tilbakeholdelsesrett av motorkjøretøy ved inntauing etter feilparkering ble funnet å være et urimelig avtalevilkår som var i strid med markedsføringsloven §9a. Videre skal retten avgjøre spørsmålet om vilkårene er til stede for å avsi midlertidig avgjørelse om forbud mot iverksettelse av Markedsrådets vedtak.

Østlandske Autoberging ANS er et privat bilfjerningsselskap. Friluftsetaten i Oslo kommune er oppdragsgiver i ca 70% av tilfellene. Øvrige oppdragsgivere er blant annet private parkeringsfirma og borettslag. Selskapet har som tvungent standardvilkår for utlevering av bilene at påløpte kostnader betales kontant på stedet. Det er omtvistet hvorvidt, og i tilfelle hvor stor andel av tilfellene, det varsles ved skilting at slikt vilkår eksisterer.

Fra høsten 2002 begynte Forbrukerombudet og Forbrukerrådet å få inn klager knyttet til parkering. Den 4. mars 2004 mottok Forbrukerombudet den frem til da eneste klagen på tilbakeholdsretten som vilkår for utlevering av kjøretøy etter borttauing. Østlandske Autoberging ANS var det innklagede selskap. I ettertid har det blitt bekreftet at selv om fakturaen var skrevet ut på selskapets papir, var den konkrete inntauingen foretatt av Romerike Kranbilservice. Bakgrunnen var en avtale mellom Østlandske Autoberging ANS og firmaet Flexitrans hvoretter førstnevnte foresto inntauing på bestilling dersom Flexitrans ikke hadde kapasitet. I det angjeldende tilfellet kontaktet Østlandske Autoberging ANS Romerike Kranbilservice med anmodning om bistand, idet de ikke hadde tilgjengelig kranbil på dette tidspunktet.

Forbrukerombudet ønsket på bakgrunn av klagen å vurdere vilkåret om tilbakeholdsrett etter markedsføringsloven §9a, og ba Østlandske Autoberging ANS i brev av 12. mars 2003 om en skriftlig redegjørelse:

« Før Forbrukerombudet gjør denne vurderingen, ønsker vi snarest mulig, og senest innen 3. april 2003, en skriftlig redegjørelse for deres praksis ved borttauing/fjerning av biler. Herunder ber vi om at følgende spørsmål besvares:

- 1) Hva går forretningsdriften til Østlandske Autoberging ANS ut på og hvem utfører Østlandske Autoberging ANS oppdrag for?
- 2) Hvem foretar vurderingen om en bil skal fjernes?
- 3) Dersom det er grunneier eller et annet parkeringsselskap som foretar vurderingen om et kjøretøy skal fjernes, foretar dere da en egen vurdering av lovligheten av parkeringen før et kjøretøy blir fjernet?
- 4) Hva er kriteriene for at dere fjerner et kjøretøy?
- 5) På hvilken måte og når blir eier varslet om at kjøretøyet er fjernet av deres firma?
- 6) Plasseres fjernede kjøretøyer alltid på inntauingstomt?
- 7) Hvordan får eier tilgang til kjøretøyet sitt? Er det alltid et vilkår at kontrollavgift og fjerningskostnader betales før eier får tilgang til kjøretøyet? Har det betydning om eier hevder at fjerningen er urettmessig?
- 8) Hva mener dere er det praktiske grunnlaget for denne tilbakeholdelsen av kjøretøy som klager hevder praktiseres? »

Vakt og Parkeringsservice Euroguard AS besvarte henvendelsen på vegne av Østlandske Autoberging ANS ved brev av 17. mars 2003.

Ved brev av 2. mai 2003 fremsatte Forbrukerombudet sitt syn på saken og konkluderte med at vilkåret om tilbakeholdsrett ble ansett for å være urimelig. Ombudet ba om en bekreftelse innen 26. mai 2003 på at Østlandske Autoberging ANS opphørte tilbakeholdelsen. Da firmaet ikke ønsket å innrette seg etter Forbrukerombudets standpunkt i saken, varslet Forbrukerombudet i brev av 17. juni 2003 at saken var besluttet brakt inn for Markedsrådet, jf. markedsføringsloven §13 femte ledd.

Behandlingen av saken i Markedsrådet fant sted den 29. september 2003. Markedsrådet fattet 6. november 2003 slikt vedtak i sak nr 12/03:

1. Med hjemmel i markedsføringsloven §12, jf. § 9a, forbyr Markedsrådet Østlandske Autoberging ANS i næringsvirksomhet å nytte avtalevilkår som innebærer tilbakeholdelse av fjernet kjøretøy inntil betaling av fjerningskostnader og/eller kontrollgebyr er utført, eller å nytte avtalevilkår med tilsvarende innhold som vil begrense forbrukerens mulighet til å få tilgang til eller rådighet over eget kjøretøy etter fjerning.
2. Østlandske Autoberging ANS påbys å innrette seg i overensstemmelse med vedtakets punkt 1 senest med virkning fra 1. januar 2004.
3. Med hjemmel i markedsføringsloven §16, jf. § 12, fastsetter Markedsrådet at dersom Østlandske Autoberging ANS overtrer eller medvirker til overtredelse av Markedsrådets vedtak, skal Østlandske Autoberging ANS betale kr 300.000,- i tvangsgebyr.

Østlandske Autoberging ANS er av den oppfatning av at Markedsrådets vedtak er ugyldig på grunn av feil i saksbehandlingen og skjønns mangler.

Østlandske Autoberging ANS begjærte utsettelse av iverksettelsen av Markedsrådets vedtak. 8. desember 2003 avsa Markedsrådet slikt vedtak:

Anmodningen fra Østlandske Autoberging ANS om utsatt iverksettelse av Markedsrådets vedtak av 6. november 2003 i sak 12/03, tas ikke til følge.

Stevning og begjæring om midlertidig forføyning innkom Oslo tingrett 24. desember 2003. Tilsvar innkom rettidig 28. januar 2004. Hovedforhandling ble avholdt 24. og 25. mars 2004. Det ble avgitt forklaring fra Trond Fagersand, partsrepresentant for saksøker. Det ble avhørt fire vitner.

Saksøker, Østlandske Autoberging ANS, har i det vesentligste anført:

Markedsrådets vedtak i sak 12/03 er ugyldig.

Det anføres at Markedsrådet har begått saksbehandlingsfeil ved at saken ikke var tilstrekkelig opplyst, og at denne feilen har hatt betydning for avgjørelsens innhold, jf. forvaltningsloven §41. At saken ikke har vært tilstrekkelig opplyst har ført til en rekke faktiske feil.

For det første anføres at Markedsrådet feilaktig har lagt til grunn at vilkåret om kontant betaling først blir gjort kjent for kjøretøyets eier ved henting/faktura, og ikke ved skilting. Markedsrådet har ikke innhentet opplysninger om faktum. Markedsrådet har foretatte en uholdbar generalisering, og det faktum Markedsrådet har lagt til grunn, er i strid med faktum for Østlandske Autoberging ANS. Det opplyses på noen av skiltene hvor Østlandske Autoberging ANS fjerner biler at forvaring av kjøretøyet gjøres inntil kostnadene inklusive kontrollavgiften er betalt. Tilbakeholdsretten er derved en ventelig konsekvens. Andre skilter opplyser ikke om dette. Det er under kontinuerlig oppgradering.

For det andre anføres at Rådet på vedtakets side 36 feilaktig har lagt til grunn at det ikke foretas noe selvstendig skjønn over den fjerningen som er « nødvendig. » Vedkommende representant som varsler og begjærer inntauingen foretar en skjønnsmessig vurdering. Heller ikke for inntauing som foretas for det offentlige i medhold av vegtrafikkloven §37 foretar vedkommende som faktisk foretar inntauingen noen skjønnsmessig vurdering. Rådet har feilaktig satt til side den opplysning at 70 % av Østlandske Autoberging ANS sin omsetning kommer fra avtaler med offentlige myndigheter. Disse tilfellene er i en gråsoner i forhold til det som reguleres av vegtrafikkloven §37, og må bedømmes annerledes enn « ren » privat fjerning/tilbakeholdsrett.

For det tredje anføres at Markedsrådet på s. 37 i sitt vedtak har misforstått faktum knyttet til den fremforhandlede standardavtale mellom Forbrukerombudet og to organisasjoner for parkeringsselskaper. De største inntauingsfirmaer vil ikke tiltre en slik avtale. Standardavtalen vil gjelde kun for plasser administrert av parkeringsselskaper, og inntauing fra parkeringsfirmaer er under 1% av totalt inntauede biler. Normalt vil bilene ikke være hensatt i en slik situasjon at en fjerning vil innebære lovlig selvtækt. Konklusjonen om at praksis i fremtiden vil bli lagt om i samsvar med de nye standardvilkårene, og at disse i løpet av nær fremtid vil få et bredt nedslagsfelt, er trukket uten at faktum er undersøkt. Markedsrådet har foretatt en mangelfull utredning i forhold til kravene i forvaltningsloven §17. Standardavtalen vil ikke medføre at fjerning uten tilbakeholdsrett vil få noe som helst nedslagsfelt overhodet. Konsekvensen av at bilfjerningsselskapene vil opphøre med bilfjerningsvirksomhet dersom man ikke kan benytte tilbakeholdsrett, er ikke utredet.

For det fjerde anføres det at Markedsrådet feilaktig har lagt til grunn at det er en plikt til varsling av eier av bilen før bilen fjernes. Rådet har videre lagt til grunn feilaktig at det offentlige varsler kjøretøyets eier før inntauing foretas. Det er kun en begrenset varslingsplikt.

Det er forskjellige mangler ved faktum, basert på mangelfull utredning fra Markedsrådets side. Alle er momenter som Markedsrådet selv har uttalt at de har tillagt vekt.

Vedtaket er meget inngripende overfor Østlandske Autoberging ANS, og det er dermed grunn til å legge listen lavt med hensyn til hvilke feil ved faktum som medfører ugyldighet.

Det anføres videre at Markedsrådet har lagt til grunn feil rettsforståelse. De har benyttet en for streng rimelighetsstandard/for lav urimelighetsterskel. Markedsrådet har ikke særlige forutsetninger for å kunne opptre som veiviser for domstolene, jf. Hov: « Avtalerett, » 1992, s. 263. Utgangspunktet er resonnementet i prisloven §18: det er urimelig hvis den ligger klart og ikke ubetydelig over det rimelige.» Det må et kvalifisert steg opp fra det rimelige for å karakteriseres som urimelig. Det er samme urimelighetsnorm i avtalelovens §36 som i markedsføringsloven §9a. Av betydning for rimelighetsnormen er at den som hensetter kjøretøyet sitt til tross for klar skilting om parkeringsforbud, borttauing, gebyrer og tilbakeholdsrett, opptre forsettelig. Det er rimelig at disse må gjøre opp for seg. De står for et stort og tiltagende samfunnsproblem. Tilbakeholdsretten skal være et pressmiddel så fremt rettsgrunnlaget for fordringen er klart. Det må legges vekt på hva som anses å være ventelig, jf. Rt-1982-1062 flg. Skiltingen gjør tilbakeholdsretten ventelig og umiddelbar. Tilbakeholdsretten har vært praksis i nær 20 år, og uansett skilting eller ikke, vil det være en ventelig konsekvens at bilen må bli fjernet og at man må betale for seg, jf. RG-1991-1151 flg. Det har nesten ikke vært klager på beløpets størrelse, men ingen klage på selve tilbakeholdsretten før i 2003. Dette tyder på at vilkåret ikke blir oppfattet som urimelighet blant folk flest.

Private bilfjerningsselskap utfører en samfunnsoppgave som opprinnelig var tillagt det offentlige, jf. vegtrafikkloven §37. Det offentlige har ikke kapasitet til fjerning fra privat grunn. Lovgiver fant at offentlig tilbakeholdsrett er rimelig ut fra situasjonen i 1965. Den gang var det 465.243 personbiler i Norge. Pr 31.12.02 var det 1.899.767. Kapasiteten på vegnettet har ikke økt proporsjonalt med økningen av bilparken. Heller ikke har områder for hensetting av kjøretøy økt tilsvarende. Det er tiltagende begrensning av områder for hensettelse, av hensyn til trafikkavvikling og av sikkerhetsmessige grunner. Skjønnnet vedrørende nødvendigheten av fjerningen utøves i de tilfeller som går inn under vegtrafikkloven §37 på fjerningsstadiet. Markedsrådet legger vekt på at det, i de private fjerningstilfelle, ikke foretas et konkret skjønn for den enkelte bil som fjernes. At dette skal tillegges vekt, er i strid med rettspraksis, jf. RG-1991-1151 s 1156. Er det urimelig at Østlandske Autoberging ANS utøver tilbakeholdsrett når det offentlige gjør det?

Vilkåret i Markedsføringsloven §9a om at allmenne hensyn må tilsi et forbud, kreves det ingen særlig fagkunnskap for å avgjøre. Tilbakeholdsretten må ses som en integrert del av det totale reaksjonsbilde innrettet mot piratparkering. Piratparkering er et stort og tiltagende samfunnsproblem. Allmenne hensyn tilsier at man benytter virkemidler som er effektive. Det er feil rettsoppfatning når Markedsrådet ensidig legger vekt på hensynet til forbrukerne i egenskap av piratparkerere, og ikke samtidig skjeler hen til den delen av befolkningen som utsettes for piratparkering. Uten tilbakeholdsrett blir det kaos idet et stort antall gebyrer ikke blir betalt frivillig. Det virker som om Markedsrådet ikke klarer å løsrive seg fra sin rolle som forbrukernes vokter fordi de ser for ensidig på forbrukernes interesser i snever forstand. Hensynet til å unngå å belaste rettssystemet må også komme inn under « allmenne hensyn.» Også under dette punkt anføres at tilbakeholdsretten ikke blir oppfattet som et urimelig vilkår av dem som blir utsatt for dette, jf. RG-1991-1151 s 1155. Piratparkererne vil oppfatte et forbud mot tilbakeholdsrett som en oppmykning av holdningene mot piratparkering, og lede til at den mental terskel for å feilparkere bevisst senkes.

Markedsrådet skal sørge for balanse mellom parter i avtaleforhold. I denne saken medfører Markedsrådets vedtak en konkurransevridning som medfører at Østlandske Autoberging ANS sine konkurrenter får en dominerende stilling, jf. konkurranseloven §3-10. Dette har betydning både i forhold til om vedtaket er ugyldig og i forholdet til begjæringen om midlertidig forføyning. Østlandske Autoberging ANS taper penger på Markedsrådets vedtak.

Vedrørende begjæringen om den midlertidige forføyningen anføres at Østlandske Autoberging ANS har sannsynliggjort sitt krav om at selskapet ved et forvaltningsvedtak, ikke stilles dårligere i en konkurransesituasjon enn dets konkurrenter. Markedsrådet må ha sett konsekvensene for selskapet. Forskjellsbehandlingen er ikke saklig begrunnet, og vilkårene er ugyldige. Selskapet taper daglig penger som en konsekvens av vedtaket. Forbrukerombudet kunne enkelt ha fremmet sak mot alle aktørene i bransjen de senere har henvendt seg til.

Forbrukerombudet kan ikke gjøre rede for hvilke tiltak som skal gjennomføres overfor saksøkerens konkurrenter eller når dette eventuelt vil bli gjort. I mellomtiden har Østlandske Autoberging krav på rettsbeskyttelse av sin selvskrevne rett til å utøve sin virksomhet på det samme rettslige grunnlag som sine konkurrenter.

Det ble lagt ned slik påstand:

I hovedsaken:

1. Markedsrådets vedtak dat 06.11.03 i sak 12/03 er ugyldig.
2. Østlandske Autoberging tilkjennes saksomkostinger for tingretten med tillegg av lovens rente fra forfall til betaling skjer.

I begjæringen om midlertidig forføyning:

1. Retten avsier kjennelse om midlertidig forføyning gående ut på at det nedlegges forbud mot iverksettelse av Markedsrådets vedtak i sak 12/03 datert 06.11.03 vedtakets pkt. 2 og 3.
2. Østlandske Autoberging AS tilkjennes saksomkostninger i forbindelse med begjæringen om midlertidig forføyning.

Saksøkte, Staten v/ Barne- og familiedepartementet, har i det vesentligste anført:

Markedsrådets vedtak er gyldig.

Det anføres prinsipalt at domstolen ikke har kompetanse til å vurdere hvorvidt det foreligger et « urimelig » vilkår og om hvorvidt « almenne hensyn » tilsier forbud, idet dette er undergitt Markedsrådets frie skjønn. Uansett bør retten vise varsomhet med å overprøve Markedsrådet idet det er et domstollignende organ med særlig innsikt.

Markedsrådet har ikke begått noen saksbehandlingsfeil, og har ikke lagt til grunn feilaktige faktiske skjønnsforutsetninger. Til anførselen om at det ikke ble utredet hvorvidt det var skiltet at tilbakeholdsrett vil bli utøvet, anføres at det ikke var skilt som hadde slik opplysning om tilbakeholdsretten på vedtakstidspunktet. I hvert fall gjelder dette de oppdrag som kom fra Oslo kommune, Friluftsetaten, som utgjorde 70% av oppdragsmassen til saksøkeren. Det var ingen saksbehandlingsfeil under disse omstendighetene at nærmere undersøkelse ikke ble gjort. Markedsrådet har da heller ikke med urette lagt til grunn dette faktum.

Det er ikke sannsynliggjort at Markedsrådet med urette la til grunn at det ikke utøves noe skjønn ved borttauingen. Markedsrådets standpunkt er basert på opplysninger fra saksøker, og er ikke imøtegått i retten.

Det er ikke sannsynliggjort at Markedsrådet med urette la til grunn at den fremforhandlede standardavtale vil få et bredt nedslagsfelt. Parkinor alene omfatter 80% av den private parkeringsdriften. Markedsrådets uttalelse om at vilkårene vil få et bredt nedslagsfelt er i så henseende helt korrekt.

Det er ikke sannsynliggjort at Markedsrådet med urette la til grunn at Trafikketaten foretar forsøk på varsling av bilens eier før borttauing foretas. Det er vanlig praksis at trafikkbetjentene ringer til bileier eller eventuelt kontakter eier på bopel.

Dersom retten kommer til at Markedsrådet har begått en saksbehandlingsfeil eller lagt til grunn feil faktum, anføres det subsidiært at ingen feil kan ha virket inn på vedtakets innhold. De fleste forhold Markedsrådet la vekt på er uavhengige av anførselene om feil. Det er ikke grunnlag for å tro at en eventuell feil har hatt betydning for avgjørelsen, jf. forvaltningsloven §41.

Det kan vanskelig sies at tilbakeholdsretten i borttauingstilfellene har noen klar forankring i norsk retts ulovfestede regler om legal tilbakeholdsrett.

Gitt at retten finner å kunne overprøve den konkrete subsumsjonen, anføres at vilkåret er urimelig og allmenne hensyn tilsier at forbud nedlegges.

Det er en ubalanse i avtaleforholdet til fordel for den næringsdrivende. Selve fjerningen skjer uten varsel til eieren av kjøretøyet, og fjerningen i seg selv gjerne er en svært inngripende og kostbar sanksjon overfor bileieren. Dette medfører at tilbakeholdelsen får en særlig inngripende karakter, når denne praktiseres i forlengelsen av en allerede streng sanksjon.

Dersom fjerningen av bilen er foretatt urettmessig, representerer dette et rettsbrudd overfor bileieren. Eieren vil ikke være forpliktet til å betale ut bilen sin, men i realiteten betale først og deretter klage. For det tilfelle at klageren ikke får medhold i klagen, må han gå til søksmål mot fjerningsselskapet for å få tilbakebetalt pengene. Søksmålsbyrden er derfor veltet over på forbrukeren, selv om det er fjerningsselskapet som enklest kan sikre bevis for at fjerningen er foretatt rettsmessig.

I rimelighetsvurderingen er det et moment at det er alternative inndrivelsesmåter som fjerningsselskapet kan benytte. Dette kan medføre dyrere tjenester, men Forbrukerombudet er villig til å la alle betale mer for å få et vilkår som ikke er urimelig. Endret pengestrøm vil ikke medføre kaos, men det betyr at nye regler må lages.

Videre er det et moment i vurderingen at vilkåret om kontant oppgjør som vilkår for utlevering av bilen først opplyses i etterkant. Dette vilkåret fremgikk ikke av skilting på stedet på vedtakstidspunktet.

Fjerningsselskapet foretar ikke et eget skjønn over om vilkårene for fjerning foreligger, men forholder seg utelukkende til eiers/operatørs instruks for fjerning, og varsler heller ikke bileier og gir ham anledning til å fjerne bilen selv. Dette til forskjell fra fjerning i offentlig regi.

Det forholdet at det ikke er etablert noen formell klageordning for bileiere som vil gjøre innsigelser gjeldende mot betalingskravet som ligger til grunn for utøvelsen av tilbakeholdsretten, må tillegges vekt i vurderingen av vilkåret.

Det må i vurderingen legges vekt på at det er utarbeidet standardvilkår mellom Forbrukerombudet og parkeringsselskapene, hvor selskapene ikke får tilbakeholdsrett i kjøretøyene for påløpte kostnader eller ilagt kontrollavgift, men kan kreve kvittering for at bilen er utlevert. Det må legges til grunn at praksis for fremtiden vil bli lagt om i samsvar med de nye standardvilkårene, og at disse vil få et bredt nedslagsfelt.

Allmenne hensyn til sier at forbud nedlegges. Privat fjerning av biler har et betydelig omfang og har et nedslagsfelt for mange forbrukere. Vilkåret om tilbakeholdsrett er ensidig fastsatt av den næringsdrivende. Markedsrådet har i sitt vedtak tatt spesielt hensyn til faren for konkurransevridning ved at det ble lagt til grunn at Forbrukerombudet følger opp overfor andre aktører. Det er ikke grunnlag til å tro at forbud mot tilbakeholdsrett vil medføre kaos.

Vilkårene er ikke til stede for midlertidig forføyning. Det er ikke sannsynliggjort at Markedsrådets vedtak er ugyldig, og det er heller ikke nødvendig med en midlertidig sikring av kravet, jf. tvangsfullbyrdelsesloven §15-2. Uansett er den skade eller ulempe saksøkeren påføres i et åpenbart misforhold til den interesse saksøker har i alt retten beslutter en midlertidig ordning.

Det ble lagt ned slik påstand:

I hovedsaken:

1. Staten v/ Barne- og familiedepartementet frifinnes.
2. Staten v/ Barne- og familiedepartementet tilkjennes saksomkostninger med tillegg av lovens rente fra forfall og frem til betaling skjer.

I begjæringen om midlertidig forføyning:

1. Saksøkers begjæring om midlertidig forføyning tas ikke til følge.
2. Staten v/ Barne- og familiedepartementet tilkjennes saksomkostninger med tillegg av lovens rente fra forfall og frem til betaling skjer.

Retten's bemerkninger:

Vegtrafikkloven §37 første, annet og tredje ledd lyder slik:

Politiet kan kreve fjernet, eller om nødvendig fjerne eller ta i forvaring kjøretøy

- a) som er plassert i strid med bestemmelse i eller i medhold av denne lov, eller*
- b) som er plassert slik at det ellers er til hinder for trafikken eller for snøbrøyting eller annet arbeid på veg, eller*
- c) som er plassert på privat eller offentlig eiendom til skade eller ulempe for eier eller bruker eller mot dennes forbud.*

Står kjøretøyet på et område som ikke er åpent for alminnelig trafikk, gjelder dette bare dersom eier eller bruker av grunnen krever at kjøretøyet blir fjernet.

Kongen kan, etter uttalelse innhentet fra vedkommende politimester, bestemme at myndighet etter første ledd også skal kunne utøves av kommunen.

Vegtrafikkloven §37 siste ledd lyder slik:

Krever eieren tilbake et kjøretøy som politiet er i ferd med å fjerne eller har tatt i forvaring, må han først betale de utgifter som politiet har hatt i samband med fjerningen eller forvaringen.

Vegtrafikkloven §37 siste ledd hjemler rett for politiet, eventuelt kommunen etter nærmere bestemmelse, til å holde tilbake kjøretøy, som er eller er i ferd med å bli tauet bort, inntil utgiftene er betalt. Bestemmelsen gjelder kjøretøy som blir fjernet fra både på privat og offentlig grunn.

Loggiver la til grunn en forutsetning om at fjerning og oppbevaring av urettmessig hensatte kjøretøy var en oppgave for offentlig myndighet. Idet det offentlige ikke hadde kapasitet til å ivareta denne oppgaven fullt ut i henhold til behovet, vokste det fra 1980-tallet frem private selskaper som fjernet og oppbevarte kjøretøy på oppdrag fra eier eller den som eier utpekte, for eksempel et parkeringsselskap. Praksis også for disse selskapene var at de

forbeholdte seg tilbakeholdsrett i kjøretøy som var tauet bort, inntil utgiftene var betalt. Imidlertid hjemler vegtrafikkloven §37 ikke fjerning og oppbevaring av kjøretøy foretatt av andre enn det offentlige. Det samme gjelder for tilbakeholdsrett i kjøretøyet.

Oslo byrett har i enkeltavgjørelser fra 1980-tallet lagt til grunn at grunneiers/fjerningsselskapets krav om dekning av utgifter ved fjerning og oppbevaring i disse tilfellene har vært rettmessig. Spørsmålet om rettmessigheten av tilbakeholdsretten i kjøretøyet har imidlertid ikke vært forelagt domstolene.

Markedsrådet kan forby en part for rådet å bruke vilkår som nevnt i markedsføringsloven kapittel II eller å foreta handlinger som tilsikter slik bruk, jf. markedsføringsloven §12 første ledd andre punktum. Markedsføringsloven kapittel II omfatter blant annet §9a, som lyder slik:

Urimelige avtalevilkår.

Vilkår som nyttes eller tilsiktes nyttes i næringsvirksomhet overfor forbrukere kan forbys når de finnes urimelige overfor forbrukerne, og det finnes at forbud tilsies av allmenne hensyn.

Ved rimelighetsvurderingen skal det legges vekt på hensynet til balanse mellom partenes rettigheter og plikter og på hensynet til klarhet i kontraktsforhold.

Spørsmålet i hovedsaken er gyldigheten av Markedsrådets vedtak i sak nr. 12/03, hvor saksøkers tilbakeholdelsesrett av motorkjøretøy ved inntauing etter feilparkering ble funnet å være et urimelig vilkår i strid med markedsføringsloven §9a. Verken rettmessigheten av den private rettshåndhevelse som fjerning, plassering og etterfølgende oppbevaring av kjøretøy på inntauingstomt, eller spørsmålet om rettmessigheten av inntauingen som ble benyttet som utgangspunkt for Forbrukerombudets henvendelse til Markedsrådet, er et tema i saken.

Retten prøver først spørsmålet om Markedsrådet hadde kompetanse til å fatte vedtak i saken. Problemstillingen ble tatt opp av retten under hovedforhandlingen. Kompetansen beror på en tolking av bestemmelser i markedsføringsloven. Retten har rett og plikt til å prøve anvendelsen av rettssetninger, og er ikke bundet av partenes syn på rettsanvendelsen, jf. tvistemålsloven §191, idet dette ligger innenfor den ramme for saken som er gitt gjennom tvistemålsloven §85 og §86.

Etter markedsføringsloven §12 første ledd annet punktum er Markedsrådets vedtakskompetanse begrenset til å forby en part å bruke vilkår « som nevnt i kapittel II eller foreta handlinger som tilsikter slik bruk.» I overskriften til §9a er det brukt begrepet « avtalevilkår, » og i paragrafens første ledd benyttes « vilkår.» Hva som menes med disse begrepene er ikke definert i lovteksten.

En objektiv forståelse av begrepet « avtalevilkår » er at det må foreligge en avtale, det vil si tilbud og aksept av ett eller flere vilkår. Imidlertid fremgår det av §9a første ledd at også vilkår som er tenkt nyttet omfattes.

Av ot.prp.nr.38 (1979-1980) s. 37 annen spalte og s. 38 første spalte fremgår følgende:

I lovteksten er uttrykket « vilkår, » uten at dette direkte er knyttet til en standardkontrakt. Det er derfor unødvendig å trekke eksakte grenser om dette begrepet. Poenget er at vilkåret er tenkt nyttet gjentatte ganger, dvs. overfor flere medkontrahenter.

Dette er kommet til uttrykk i lovteksten ved tilleggsvilkåret om at « forbud tilsies av allmenne hensyn.» Justisdepartementet har i denne forbindelse uttalt:

« Bestemmelsen gjelder som påpekt ikke bare vilkår som knytter seg til en standardkontrakt, men alle vilkår som er tenkt nyttet gjentatte ganger. Etter Justisdepartementets mening vil dette komme klarere fram dersom lovteksten endres til å

gjelde vilkår som nyttes eller tilsiktes nyttet i næringsvirksomhet overfor « forbrukere." »

Departementet er enig med Justisdepartementet i dette og har endret lovforslaget i henhold til dette.

Disse uttalelsene i forarbeidene må ses i sammenheng med hva som fremgår av forarbeidene for øvrig. Gjennomgående vises det til at formålet med endringen som ga markedsføringsloven et nytt kapittel II, var å få regler om regulering og kontroll av standardkontrakter og andre kontraktsvilkår som er tenkt nyttet overfor mer enn én avtalepart. Retten viser som et eksempel til følgende sitat fra Standardkontraktutvalgets mandat gjengitt i Ot.prp.nr.38 (1979-1980) s. 5 første spalte:

Utvalget har til oppdrag å utrede spørsmål om regulering og kontroll med standardkontrakter ...

Fra Ot.prp.nr.38 (1979-1980) s. 7 annen spalte, gjengis som eksempel:

En offentlig kontrollordning bør i første omgang ta sikte på å kontrollere rimeligheten av vilkår i standardkontrakter. Det bør imidlertid ikke være avgjørende om vilkåret er tatt inn i en egentlig standardkontrakt, dersom det likevel er tale om bruk av vilkår som i den sammenheng de forekommer, er vanlige for brukeren ved kontraktsinngåelser.

Retten forstår forarbeidene slik at bruken av begrepet standardkontrakt kunne gi gråsoner som både kunne gjøre bestemmelsen mindre klar enn ønskelig, og også gjøre bestemmelsen mindre omfattende enn man hadde behov for.

Henvisningen til « medkontrahenter » i Ot.prp.nr.38 (1979-1980) s. 38 første spalte, som er gjengitt over, peker også klart i retning av at bestemmelsen må forstås i samsvar med ordlyden hva gjelder bruken av begrepet « avtalevilkår ». Retten viser til at « kontrahent » i « Juridisk leksikon » er definert som « part i en kontrakt el. avtale.» I « Norsk Riksmålsordbok » er « medkontrahent » definert på samme måte.

I lys av det ovenstående fremstår meningen klarere i følgende passus fra Ot.prp.nr.38 (1979-1980) s. 37 og 38, som tidligere er nevnt på side 13:

I lovteksten er nyttet uttrykket « vilkår, » uten at dette direkte er knyttet til en standardkontrakt. Det er derfor unødvendig å trekke eksakte grenser om dette begrepet. Poenget er at vilkåret er tenkt nyttet gjentatt ganger, dvs. overfor flere medkontrahenter.

Det vises i teksten tilbake til at det ikke var behov for å definere « standardkontrakt.» Bestemmelsen skulle omfatte vilkår som man hadde en særskilt interesse av å kontrollere og regulere, de som ville få en utbredelse videre enn en enkelt avtale mellom to kontraktparter.

Forarbeidene samlet sett etterlater ingen tvil om at omfanget av bestemmelsen var begrenset til avtalevilkår, slik ordlyden i overskriften til bestemmelsen naturlig er å forstå. I Ot.prp.nr.38 (1979-1980) s. 37 første spalte fremgår sågar at:

§9a første ledd, som er den grunnleggende bestemmelsen, inneholder ikke noe forbud mot visse avtaler eller avtaleklausuler, men hjemler adgang til å nedlegge forbud mot bruk av urimelige kontraktsvilkår.

Det finnes ingen rettspraksis om Markedsrådets kompetanse etter markedsføringsloven §9a. I « Markedsføringsloven - kommentarutgave » 7. utgave s. 177 av Løchen og Grimstad fremgår imidlertid følgende:

1.1 Uttrykket « vilkår » er ikke i lovteksten knyttet til standardkontrakter eller avtaler. Det avgjørende er at vilkåret er tenkt nyttet gjentatte ganger, dvs. overfor flere

medkontrahtenter. Dette følger også av uttrykket « allmenne hensyn » ...

Det fremgår ikke hvordan man har kommet til den konklusjon at « vilkår » ikke er knyttet til avtaler. Når man i neste setning viser til begrepet « medkontrahtent, » fremstår det som uklart hva forfatterne har ment.

Om kompetansespørsmålet uttalte Markedsrådet følgende på vedtakets s. 28:

Spørsmålet om hvorvidt Østlandske Autoberging ANS' krav om kontant betaling av inntauingsutgifter m.v. som et generelt vilkår for å utlevere fjernet kjøretøy fra egen inntauingstomt er urimelig, kan Markedsrådet derimot vurdere etter §9a, og dette er heller ikke bestridt av selskapet. Det vises til Løchen/Grimstad: Markedsføringsloven 7. utg., 2002, side 177, der det blant annet uttales:

« Uttrykket « vilkår » er ikke i lovteksten knyttet til standardkontrakter eller avtaler. Det avgjørende er at vilkåret er tenkt nyttet gjentatte ganger, dvs. overfor flere medkontrahtenter. Dette følger også av uttrykket « allmenne hensyn ». Om vilkårene er utformet av en næringsdrivende eller i annet samarbeid, eller om de er utformet av en enkelt næringsdrivende, spiller ingen rolle. »

Utøvelse av tilbakeholdsrett må være forankret i et særskilt rettsgrunnlag. Noen avtale i vanlig forstand er det naturlig nok ikke tale om i vår sak. Saken reiser derfor blant annet spørsmål om i hvilken grad den tilbakeholdsrett som Østlandske Autoberging ANS utøver har hjemmel i lov eller følger av sedvane/ulovfestet rett - såkalt legal rett. At bakgrunnsretten har betydning for anvendelsen av bestemmelsen i markedsføringsloven §9a, er sikker rett. Men det vil ikke være naturlig eller hensiktsmessig for Markedsrådet å behandle de mer generelle problemstillinger som knytter seg til utøvelse av tilbakeholdsrett i større grad enn det som er nødvendig for rimelighetsvurderingen etter §9a i forhold til den påstand som Forbrukerombudet har nedlagt i denne saken.

Markedsrådet la til grunn at det hadde kompetanse til å prøve spørsmålet. Slik retten forstår rådets uttalelser, legges det til grunn at kompetansen omfatter alle typer vilkår som er eller er tenkt nyttet flere ganger, enten det anses som avtalevilkår eller ikke. Retten finner imidlertid å legge liten vekt på Markedsrådets forståelse, idet den bygger på teori som fremstår som uklar og ubegrunnet, og også fordi det ikke er holdepunkter i forarbeidene for slik tolkning.

Etter en vekting av rettskildene, legger retten til grunn at « avtalevilkår » og « vilkår » skal forstås på samme måte, og da i samsvar med lovens forarbeider. Omfattet av markedsføringsloven §9a er da bare avtalevilkår eller potensielle sådanne, såfremt de er til bruk overfor mer enn én kontraktspart. Både vilkår som ensidig er opprettet som standard av en av partene, og avtalevilkår som er fremforhandlet mellom partene eller eventuelt deres organisasjoner, er omfattet.

Forståelsen av omfanget av markedsføringsloven §9a setter også grensene for Markedsrådets kompetanse. Det er med andre ord en forutsetning at det foreligger et avtalevilkår, aktuelt eller potensielt, som er tenkt nyttet overfor flere kontraktsparter for at Markedsrådet skal ha vedtakskompetanse.

Spørsmålet er så om standardvilkåret til Østlandske Autoberging ANS om tilbakeholdsrett i kjøretøyet inntil kravet er betalt, er å anse som et avtalevilkår.

Tilbakeholdsrett i kjøretøyet påberopes overfor alle eiere av de kjøretøy Østlandske Autoberging ANS har tauet inn. Unntak gjøres skjønnsmessig i forskjellige situasjoner hvor selskapets innehaver finner det er urimelig å påberope dette.

Markedsrådet uttalte i vedtaket på s. 28 at

Noen avtale i vanlig forstand er det naturlig nok ikke tale om i vår sak.

På side 32 fremgår i forhold til hjemmelen til tilbakeholdsretten:

De private fjerningsselskapers praksis med utøvelse av tilbakeholdsrett til sikkerhet for oppgjør av utgifter til taving og oppbevaring/lagring baserer seg ikke på noen tilsvarende avtale inngått direkte med bileier. Å benytte karakteristikken « avtale » på dette forhold, er strengt tatt en ren konstruksjon. Det stiller etter Rådets oppfatning ikke saken i et prinsipielt annet lys om man eventuelt taler om en « realavtale, » med henvisning til at bileieren (eller brukeren) har akkviescert ved den private grunneiers merking av området ved skilt eller lignende, eventuelt også slik at skiltingen varsler om at parkering i strid med eiers forutsetning (hva enten denne er eksklusiv parkering for beboere, ansatte, kunder eller overholdelse av tidsparkering), vil/kan resultere i borttaving.

Nå vil det i seg selv ikke være avgjørende om det ikke kan sies å foreligge noen avtale mellom grunneier og bileier som hjemler tilbakeholdsrett for førstnevnte ...

Markedsrådet har lagt til grunn at tilbakeholdsretten ikke var grunnlagt i en avtale, selv om det på vedtakets siste side er vist til « avtalevilkår. »

Retten viser til at parkering av motorkjøretøy kan foregå både på privat og offentlig grunn på areal som er avsatt til formålet. Slik parkering kan være mot vederlag eller uten, på reservert parkering eller på åpent parkeringstilbud. Videre kan parkering skje på områder som ikke er regulert til denne type virksomhet, verken fra myndighetenes eller grunneierens side. Grunn hvor kjøretøy er frasatt kan være merket med skilt eller ikke, og opplysningene på skiltene om konsekvensene ved å feilparkere kan variere. Av dette fremgår at det er høyst variabelt hvilken informasjon som gis om tilbakeholdsretten på tidspunktet for feilparkeringen. Etter bevisføringen finner retten det ikke bevist at det på vedtakstidspunktet ble skiltet med varsel om tilbakeholdsrett i kjøretøyet. Retten legger imidlertid til grunn at det var allment kjent at slikt vilkår ble praktisert ved inntaving.

Feilparkering kan være en bevisst overtredelse, eller en uaktsom overtredelse dersom man burde forstått at det ikke var lov til å parkere på stedet. Det kan også være en feilparkering i god tro.

Vurderingen av om tilbakeholdsrett er et avtalevilkår kan splittes opp i en rekke forskjellige problemstillinger avhengig av forholdene ved den aktuelle feilparkering. Retten går ikke inn nærmere inn på dette, men forholder seg, i likhet med Markedsrådet, til problemstillingen på generelt grunnlag.

For å inngå en avtale må det foreligge tilbud og aksept. Dette er to dispositive utsagn hvorved avgiveren av utsagnet tar sikte på å disponere rettslig over noe han rettslig sett har adgang til å disponere over, jf. « Avtalerett » av Jo Hov, 2. utgave s. 18. Det avgjørende er hva mottageren med rimelighet kan legge i utsagnet.

Et avtalevilkår må påberopes overfor motparten senest på tidspunktet for avtaleinngåelsen. I denne sak vil det si at et « tilbud » som omfatter tilbakeholdsrett som sanksjon må gjøres kjent for motparten senest på tidspunktet for parkeringen. Tilbakeholdsretten var på vedtakstidspunktet ikke varslet ved skilting eller på annen måte. At det var allment kjent at bilfjerningsfirmaer forbeholdt seg dette, medfører ikke at det kan legges til grunn som et « tilbud » fra grunneier eller den han bemyndiger.

Retten finner likeså at parkeringen vanskelig kan anses som en aksept av et tilbud hvor tilbakeholdsretten er ett av vilkårene som aksepteres. Dette vil i hvert fall være utelukket i de situasjoner hvor vilkåret ikke er gjort kjent for føreren av kjøretøyet, slik som her er tilfelle. I

den grad det er informert om tilbakeholdsretten ved skilting, vil det likevel fremstå som en konstruksjon å se på en feilparkering som en avtaleinngåelse. Særlig gjelder dette på steder hvor det ikke er areal avsatt til parkering mot vederlag. Retten viser til det Markedsrådet har sagt om dette i vedtaket. Det er naturlig å se på den informasjon som eventuelt gis på parkeringsstedet om tilbakeholdsretten, som en påminnelse eller varsel om risikoen ved å feilparkere idet tilbakeholdsrett er en praksis hos grunneier eller operatør. Kjennskapet til praksis på stedet vil være et ledd i bilførerens risikovurdering dersom feilparkeringen skjer forsettlig.

Retten slutter seg til Markedsrådets vurdering av at tilbakeholdsretten ikke har grunnlag i avtale. Retten går ikke nærmere inn på andre mulige hjemmelsgrunnlag for tilbakeholdsretten.

Det er kun avtalevilkår eller potensielle sådanne som Markedsrådet har kompetanse til å kontrollere og regulere i markedsføringsloven §9a. Når retten har kommet til at tilbakeholdsretten ikke var grunnlagt i avtale, er konsekvensen at Markedsrådet ikke hadde hjemmel i markedsføringsloven §9a til å fatte vedtak i saken.

En forvaltningsakt som griper inn i borgernes rettslige interesser må ha lovhjemmel. Mangler slik lovhjemmel, binder den ikke borgerne. Vedtaket ble ikke truffet med hjemmel i markedsføringsloven §9a slik Markedsrådet har forutsatt, og det er heller ikke andre hjemler som gir Markedsrådet den nødvendige kompetanse. Retten finner etter dette at Markedsrådets vedtak i sak nr. 12/03 (MR-2003-12) av 6. november 2003 må oppheves som ugyldig.

Videre skal retten avgjøre spørsmålet om vilkårene er tilstede for å avsi midlertidig avgjørelse om forbud mot iverksettelse av Markedsrådets vedtak pkt. 2 og 3, påbud om å unnlate å nytte tilbakeholdsrett og fastsettelse av tvangsgebyr ved overtredelse av vedtaket.

I medhold av tvangsfullbyrdelsesloven §15-6 jf. §15-1 kan midlertidig forføyning besluttes hvis kravet er sannsynliggjort og det foreligger sikringsgrunn.

Retten har ovenfor funnet at Markedsrådets vedtak 12/03 av 6. november 2003 er ugyldig. Saksøkers krav er derved sannsynliggjort. Det andre vilkår, sikringsgrunn, kan enten være basert på en vurdering av saksøktes adferd eller for å avverge en vesentlig skade eller ulempe, jf. §15-2.

Etter bevisføringen finner retten at anslagsvis 30-40 % av bileierne som får tilbud om å betale etter at bilen er utlevert, det vil si uten at tilbakeholdsrett er påberopt, unnlater å betale. Slik pengestrømmen i bilinntauingsbransjen er i dag, må inntauingsselskapet betale en « kontrollavgift » eller « begjæringsavgift » på 500 kroner til oppdragsgiveren uansett om man lykkes med innkrevingen fra bileier eller ikke. Denne avgiften oppkreves av inntauingsselskapet på vegne av oppdragsgiveren til sikring for dennes utgifter til kontroll og oppsyn med parkering. Denne ordningen er partene i bransjen bundet til gjennom avtaler inngått mellom bilinntauingsselskap og grunneier eller operatør frem til disse avtaler eventuelt reforhandles. Et bilinntauingsselskap står derfor ovenfor en ikke ubetydelig risiko for tap dersom tilbakeholdsrett ikke benyttes, selv om man forsøker å minimalisere risikoen ved å selge fordringene.

Utgangspunktet er at et forbud mot å benytte tilbakeholdsrett som gis kun én aktør i bransjen er konkurransevridende, idet vedkommende selskap vil få en lavere inntjening enn øvrige aktører. Østlandske Autobergning ANS er eneste aktør innenfor sin bransje som er pålagt av Markedsrådet å unnlate å anvende tilbakeholdsrett i biler de tauer inn. Forbrukerombudet har vært i kontakt med andre aktører de kjenner til for å forhøre seg om disse frivillig vil forholde seg til Markedsrådets vedtak. Bakgrunnen for henvendelsen er prejudikatsvirkningen av vedtaket. Enkelte har besvart henvendelsen, og varslet omlegging av sine tjenester slik at tilbakeholdsrett ikke blir benyttet. Retten anser det som overraskende at

dersom det nå vil bli en frivillig omfattende omlegging av praksis i bransjen, idet vedtaket ved denne dommen er funnet å være ugyldig.

Videre er det inngått en standardavtale mellom Forbrukerombudet og de forbund som ca 80 % av parkeringsselskapene, private og offentlige, er medlem av. Et av vilkårene i avtalen er at tilbakeholdsrett ikke benyttes. Saksøker anførte at disse aktørene kun utgjør ca 1 % av markedet for inntauingsbransjen, og det er også klart at inntauingsaktørene ikke var representert ved forhandlingene.

Det kan kun legges begrenset vekt på at inntauingsaktørene ikke var representert ved forhandlingene. Parkeringsselskapene vil overfor Forbrukerombudet være forpliktet til å følge opp vilkårene i avtalen, og må derved sørge for at sine kontraktsparter følger disse. Men retten kan ikke se at det foreligger noen bevis for hvor stor del av inntauingsmarkedet som vil bli berørt av omleggingen. Det kan derved ikke legges til grunn at standardavtalen vil ha omfattende virkning på bruken av tilbakeholdsrett.

Retten finner etter en samlet vurdering at Østlandske Autoberging ANS har sannsynliggjort at det er nødvendig å få en midlertidig ordning for å avverge en vesentlig skade eller ulempe for selskapet, jf. tvangsfullbyrdelsesloven §15-2 første ledd b).

Midlertidig forføyning kan ikke besluttes « dersom den skade eller ulempe som saksøkte blir påført står i åpenbart misforhold til den interesse saksøkeren har i at forføyning blir besluttet, » jf. tvangsfullbyrdelsesloven §15-2 annet ledd.

Retten har ovenfor kommet til at Markedsrådet har overskredet sin kompetanse. Etter dette kan det ikke sies at staten eller de interesser staten skal ivareta vil bli påført noen skade eller ulempe ved at midlertidig forføyning besluttes.

Retten finner at Østlandske Autoberging ANS gis medhold i sin begjæring om midlertidig forføyning. Retten avsier kjennelse om midlertidig forføyning gående ut på at det nedlegges forbud mot iverksettelse av Markedsrådets vedtak pkt 2 og 3.

Saksøkeren har vunnet frem både i hovedsaken og i spørsmålet om midlertidig forføyning. Hovedregelen er da at saksøkte skal dekke saksøkerens saksomkostninger, jf. tvistemålsloven §172 første ledd. Unntakene i bestemmelsens annet ledd er vurdert, men ikke funnet å være anvendelige.

Advokat Weiss-Andersen jr. har fremlagt en omkostningsoppgave på totalt kr 86.400. Den er fordelt på salær med kr 85.750, telefon og kopiering med kr 150, og reise og diett med kr 500. Advokat Wetlesen Borge har på vegne av saksøkte reist innvendinger mot salærets størrelse. Det ble anført at Weiss-Andersen jr. hadde fremlagt en saksomkostningsoppgave i forbindelse med behandlingen i Markedsrådet på ca kr 95.000. Stevning i saken ble inngitt under to måneder etter at vedtaket ble fattet, og hovedforhandling ble holdt ca tre måneder deretter. Advokat Weiss-Andersen innsendte på forespørsel fra retten en mer detaljert oppstilling av tidsforbruket i saken. Det har ikke fremkommet ytterligere kommentarer fra advokat Wetlesen Borge.

Retten finner at det er krevd omkostninger ut over det som var nødvendig til å få saken betryggende utført, jf. tvistemålsloven §176 første ledd. Det vises til det som er anført av advokat Wetlesen Borge. Retten finner at saksøkte skal erstatte saksøkerens saksomkostninger med kr 50.000, fordelt på hovedsaken med kr 40.000 og kr 10.000 på begjæringen om midlertidig forføyning. Forfall er to uker etter dommens forkynnelse, jf. tvistemålslovens §146 annet ledd. Det er nedlagt påstand om forsinkelsesrente fra forfall for saksomkostningene hva gjelder hovedsaken, men ikke for begjæringen om midlertidig forføyning.

Domsslutning:

- 1. Markedsrådets vedtak i sak 12/03 (MR-2003-12) av 6. november 2003 er ugyldig.*
- 2. Staten v/ Barne- og familiedepartementet dømmes til innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av dommen å betale til Østlandske Autoberging ANS saksomkostinger med 40.000 - førtitusen - kroner med tillegg av den til enhver tid gjeldende rente i henhold til lov om renter for forsinket betaling fra forfall og til betaling skjer.*

Det avses kjennelse med slik

slutning:

- 1. Østlandske Autoberging ANS gis medhold i sin begjæring om midlertidig forføyning mot iverksettelse av punkt 2 og 3 i Markedsrådets vedtak i sak 12/03 av 6. november 2003.*
- 2. Staten v/ Barne- og familiedepartementet dømmes til innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av dommen å betale til Østlandske Autoberging ANS saksomkostninger med 10.000 - titusen - kroner.*